

מערכת הג'יני לחימום מזון בפילבוקס

הרב שהם עורקבי, רס"ן

רב קרית ההדרכה

א. הקדמה

בהיותי מכהן כרב אוגדת איו"ש, נעשה 'פיילוט' באחד מהחטמ"רים באיו"ש¹⁰¹, לשימוש במערכת חדשה לחימום מזון בפילבוקס. שמה של המערכת הוא ג'יני. זהו פטנט רשום של יצרן ישראלי, שהסכים לתת פרטים על המערכת על מנת שנוכל לנתח אותה הלכתית.

יצוין, כי בשלב הנוכחי כלל המזון הוא פרווה, אך בעתיד, יהיה ניתן לשלב גם מוצרים בשריים ומוצרים חלביים.

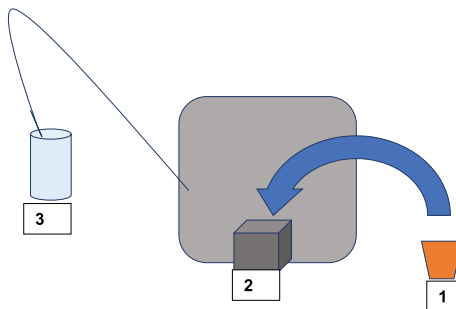
באתי במאמר זה להעלות על הכתב את בירורי, האם ניתן יהיה להשתמש באותו מכשיר הן למוצרים הבשריים והן לחלביים.

תחילה נדגים ונמחיש כיצד המערכת נראית ועובדת.

תצלום מערכת הג'יני:

תרשים:

הסבר:

101 בוצע בחטמ"ר אפרים. כמו כן בוצע בחטמ"ר אחד בפקוד צפון ובחטמ"ר אחד בפקוד דרום.

ג'יני הינה מערכת להכנת טבליות מזון.

צורתה החיצונית היא מעין תנור זעיר כשבמרכזו ישנה מגרה (עייך בתמונות לעיל), אשר לתוכה מכניסים את טבליות המזון (כל אחת מהן בגודל ובצורת "מנה חמה"), להלן ייקראו "המנה". המכניקה של החימום במערכת הג'יני מתבצעת על בסיס אדים שמוחדרים לראש הקפסולה, ובכך גורמים להכנת המאכל לאכילה.

כמפורט דלקמן:

א. ישנן טבליות מזון שונות (קפסולות): שיבולת שועל עם פירות יבשים, קוסקוס עם ירקות, פסטה ברוטב עגבניות וכו' (1 בתרשים וכן בתמונה השלישית לעיל).

כלל המוצרים מבושלים כל צרכם ויובשו ע"י הוצאת כלל המים שבהם, על מנת שיהיה ניתן לאכסנם ימים רבים.

ב. סורקים את הברקוד שבמנה אשר נבחרה להכנה.

ג. המכשיר קורא את סוג המזון הנבחר ובוחר לו את זמן הבישול הנדרש לו.

ד. מכניסים את המנה כשהיא אטומה הרמטית לתוך מגירת הבישול שבחזית מכשיר הג'יני (2 בתרשים).

ה. ישנו מיכל מים חיצוני למכשיר, וצינורית מובילה מים מהמיכל לתוך המכשיר. המכשיר מחובר לחשמל ומרתיח את המים (3 בתרשים).

ו. המכשיר מזרים אדים בלחץ (כקיטור) דרך מחט בצורת קונוס שנוקבת במכסה המנה.

ז. האדים מחזירים למזון את חיותו (לאחר תהליך הייבוש שעבר במפעל), ובכך הוא ראוי לאכילה.

מיקוד הנושא

האם ניתן להשתמש באותו מכשיר ג'יני גם למוצרים חלביים וגם לבשריים, או שמא נדרש מכשיר אחד לחלבי ואחד לבשרי?

ב. בליעה בהבל

במסכת חולין (קה, ב) מובאת ברייתא:

דתניא, טיפת חלב שנפלה על החתיכה, כיון שנתנה טעם בחתיכה - החתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה - דברי ר' יהודה; וחכמים אומרים: עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות.

אמר רבי: נראין דברי ר' יהודה - בשלא ניער ושלא כיסה, ודברי חכמים - בשניער וכיסה.

כלומר טיפת החלב שנפלה על החתיכה אוסרת אותה, אא"כ ינער את הקדרה כך שהטיפה תתבטל בתוך התבשיל, או לחילופין יכסה את הקדרה. וכן פסק השו"ע (יו"ד צב, ח) כדלקמן.

בנדון שלנו, הקונוס שממנו יוצא הקיטור תחוב במכסה הקפסולה, ובמצב זה הריהו משמש בעצם כחלק מכיסוי הקדירה.

בדין כיסוי הקדירה נחלקו הראשונים :

דעת רש"י (חולין קח, ב ד"ה נייער) :

המנער את הקדירה מתפשט הטעם בכולה, וכן המכסה אותה, מפני שמי השוליים עולין עד פה ויורדין.

כלומר עירוב הטיפה בתבשיל נובע כתוצאה מעליית התבשיל עצמו בקדירה, ולא מחמת הזיעה שעולה ויורדת בקדירה.

אולם דעת הריב"ש בתשובה (רנה) :

תני התם אמר רבי נראין דברי ר' יהודה בשלא נער ולא כסה; דאלמא, כל שכסה הקדירה, הרי הוא כאלו נער אותה; וזהו, מפני הבל העולה מן הקדירה, וכשהיא מכוסה, ההבל מתפשט בכל החתיכות, והטעם מתערב בכלן, כמו אם נער אותה ובלל את כלן בתוך הרוטב.

מהריב"ש משמע שסובר, שזיעה מבליעה טעם בשר או חלב כדין מחבת תחת קדירת בשר, ואף יכולה להעביר טעמים, שהזיעה העולה מן הסיר מערבת את טעם הטיפה בתבשיל ובכך גורמת לביטולו.

וכן פירש הגר"א (יו"ד צב, לט) :

דבכיסה הוי כנייער שההבל מתפשט בכולו וכאילו כולו בתוך הרוטב.

והדברים מפורשים בדברי הרמ"א בדין טיפה שנפלה ע"ג כיסוי קדרה (ומקורו מהאו"ה) :

טיפה הנופלת על גבי כיסוי קדירה, דינה כנפל על גבי קדירה נגד הרוטב, והוא שהתחילה הקדירה להתית, דאז עולה הזיעה תמיד ומגיע אל הכיסוי ויורד משם אל הרוטב.

משמע שכל שכיסה הקדירה, הרי זה כאילו ניער אותה, משום ההבל שעולה.

וכן משמעות דברי רמב"ם (טומאת אוכלין ז, ב) :

כל העולה מן החמין, משקין הוא חשוב.

וכן פסק השו"ע (יו"ד צב, ח) וזו לשונו :

מחבת של חלב שנתנו בכירה תחת קדירה של בשר, הזיעה עולה ונבלע בקדירה ואוסרתה.

ומקורו בתשובת הרא"ש.

והרמ"א שם הוסיף :

וכל זה מיירי שהמחבת מגולה והזיעה עולה מן המאכל עצמו לקדירה שעליה, וגם

מיירי שהוא בקרוב כל כך שהיד סולדת בזיעה במקום שנוגע בקדירה.¹⁰²

וכן משמע מהרמ"א גם במקום אחר (יו"ד צג, ג) :

ואם לקחו כיסוי רותח מקדירה של בשר ונתנו אותו על קדירה של חלב, אם שניהם חמים שניהם אסורים אם יש מאכל בקדירה של בשר וחלב. ואם הכיסוי צונן והקדירה חמה נמי שניהם אסורים אם התחיל להזיע תחת הכיסוי דתתאה גבר.

וכן פסק הרמ"א בסימן קח (סעיף א) :

וה"ה אם אפו בכה"ג פת עם בשר אסור לאכלו בחלב. אבל בזה אחר זה אין לחוש אלא אם כן הזיע המחבת משניהם דאז אסור אפילו בזה אחר זה אם היו שניהם מגולין דהוי ככיסוי של קדירה.

וכן משמע מהשו"ע במקום נוסף (יו"ד קכג, כד) :

אגוא"ה ארדיינטי של גוי, אסור בהנאה כיון עצמו. הגה: ופירוש דבריו: יין שרוף שעושים מיינ נסך, אע"פ שאינו רק זיעה מן הנסך, הרי הוא כאיסור עצמו.

ומקורו בריב"ש (סימן רצה).

ואף שבשו"ת מהריט"ץ (סימן סד) כתב לחלק בין יין נסך שיש להחמיר במשקה היוצא לבין שאר איסורים, הרי שחלקו עליו רה"פ.¹⁰³

אתה הראית לדעת מכל הנ"ל, שיש בליעה בהבל. לפי זה קונוס המחט שחודר לכלי המזון בולע ממנו את אדי המזון. על כן לכאורה לא יהיה ניתן להשתמש באותו מכשיר לבשרי ולחלבי.

וכן כתב היד אברהם (גליון השו"ע קה, ג) על דברי הרמ"א (שיובא לקמן בדין ניצוק), שזיעה מתבשיל נחשבת כגוף התבשיל ואפילו בדיעבד אסורה.

ובדברי הרמ"א (דלעיל בסי' צב סי' ח), שמשמע שהקל בשאין היד סולדת בזיעה, כתב בהגהות הגאון רבי עקיבא איגר (צב, ח) כתב שהקולא היא רק באופן שהכלי העליון קר, אך אם הכלי העליון חם האדים נבלעים בו ואוסרים אותו.

ולפי דברים אלו נראה שיש להחמיד בנדוננו, היות ומדובר בכלי שמתחמם מהאדים.

אמנם בשו"ת הב"ח (החדשות כד) כתב :

אבל בנידון דידן שהחדר רחב ומבשלין על פי התנור, בכירה שלנו דאין לה חלל דהמקום מגולה והזיעה מתפשט גם לצדדין, אף על פי שעולה גם כן למעלה, אין לנו לומר שנבלע בודאי בבשר שתלה למעלה, ואין לנו לאסור הבשר מפני אותה זיעה... ולפי זה צריך לעיין בבשר שתלוי למעלה, אם הוא בנמוך ותלוי על גבי התבשילין ממש בענין שמחמת חום זיעה של התבשילין היד סולדת בבשר הבשר אסור, ואם אין היד סולדת בו או

102 ועיין לקמן הערת הפת"ש סק"ו עפ"י שיטת הרמב"ם.

103 עיין פרי חדש סימן תמג, סעיף ג.

אפילו ספק אם היד סולדת בו אין לאוסרו מספק, מאחר שאפילו ודאי יד סולדת בו שרי
מדינא לדעתינו כדפרשתי, הלכך מספק אין לאסרו אלא אם כן היד סולדת בו בודאי.

**העולה מהב"ח שיש להקל כאשר הזיעה היא במקום פתוח (על כל פנים בדיעבד), וכשהמאכל אליו
עולים האדים אינו בחום של יד סולדת (ואז מותר אפילו לכתחילה). וכך פסק בערוך השלחן (צב, נה).**

**אולם בנדון דידן איירי במקום סגור והקונוס למעלה חם בחום יד סולדת בו. ולפי זה נפל
בבירא היתרו זה של הב"ח.**

ג. זיעה מחמת זיעה

כל הנ"ל מדובר בכלי שבלע מהמאכל עצמו ואח"כ הפליט (או בלע) בזיעה. אולם בנדוננו מדובר
בקונוס שלא נגע כלל במזון (שהרי המאכל נמצא במרחק 7 ס"מ מקצה הקונוס), וכל בליעתו
של הקונוס היא מחמת ההבל, ואם כן הבליעה וההפלטה הבאה היא זיעה דזיעה. אם כן יש
לדון מה הדין בכגון זה.

ביביע אומר (ח"ה, יו"ד, ז, ג) מביא בסוגיא זו את דברי מהר"ש קלוגר בשו"ת טוב טעם ודעת
תליתאה (ח"א, קעו), שנשאל אודות מנהג העולם לבשל קדירה של בשר בתוך תנור בית החורף,
ואח"כ באותו יום מרתיחים שם חלב.

וכתב שם מהר"ש קלוגר, שאין חשש, כי הרא"ש והרמ"א (בסימן צב) שחששו לזיעה, היינו רק
כשהזיעה באה מכלי שבלע מהמאכל עצמו. אבל אם בתחילה הכלי בלע רק מכח זיעה, שאז
הזיעה היוצאת ממנו היא זיעה מחמת זיעה, ודאי אין בה ממש. ואף לדגול מרבבה והפמ"ג
שאוסרים שם גם במחבת החולבת, היינו משום שעכ"פ הקדירה בלעה מבשר עצמו, ולא זיעה
מחמת זיעה, ולכן בודאי שאין בזה חשש כלל.

ותמה עליו היב"א:

ומה מאד תמיהני על הגאון ז"ל שדחה חשש זה בשתי ידיים, ומה יענה ביום שידובר
בו דין כיסוי הקדירה של בשר, שאין בו אלא זיעה בלבד, ואפילו הכי אם נתנוהו בתוך
מעט לעת על קדירה חולבת והזיעה, צריך סי' נגד הכיסוי, כמבואר בב"י והרמ"א, אע"ג
דהוי זיעה מחמת זיעה.

והוסיף שם שבשו"ת **אדמת קודש** (ח"ב, יו"ד ג) כתב להתיר שיכר שנעשה מייין נסך וחזרו וצירפוהו
פעם שנית, מטעם דהוי זיעה דזיעה, מכיוון שאף הריב"ש לא אסר אלא בזיעה ראשונה.

והחיד"א במראית העין (ליקוטים סי' א, דף עו עמ"ג) חלק על האדמת קודש ודחה ראייתו. וכן כתב
בספר **רב פעלים** (ח"א, יו"ד כד) לדחות דברי האדמת קודש, שהרי הלכה פסוקה בלי חולק, שאם
כיסה תבשיל של בשר בכיסוי של חלב או להיפך, צריך שישים נגד כל הכיסוי.

אם כן, יש מחלוקת בדבר האם הבליעה היא רק כשהזיעה היא מכלי שבלע מהמאכל עצמו או
אף אם בלע מהבל. ובכך בנדון דידן שקונוס המחט לא בולע מהמאכל עצמו אלא רק מההבל
העולה ממנו, ומכל מקום, מידי מחלוקת על כל פנים לא יצאנו.

ד. הבל מאוכל מוצק

ועדיין יש לדון במציאות בנדון דידן, שכן ההבל לא עולה ממזון נוזלי אלא ממזון מוצק. האם גם בכך אמרינן שהבל בולע?

מהרמב"ם (טומאת אוכלין ז, ד) משמע שדווקא זיעת המשקין כמותן, אבל זיעת אוכלין - אין זיעתו כמוהו. וכן הבין הפמ"ג (מובא בפת"ש צב, ו) בדעת הרמב"ם, שאין ממש בזיעת אוכלים מוצקים. והעיר הפת"ש, שלפי זה גם אם יד סולדת בזיעה, יש להתיר.

וכתב **היבי"א** (ח"ה, יו"ד ז, ד) שכבר העיר בזה **המשאת משה** (יו"ד, ד; דף ל, א) שמה שכתב המרדכי (שיובא לקמן) לאסור לערות שומן כשר לנר של תלָב, זה דווקא שהעליון שמו, משום ניצוק.

והביא שם ביבי"א חבר פוסקים דסבירא להו כמשאת משה הנ"ל.

בשו"ת **בית שלמה** (אה"ע ט) חלק על חילוק המשאת משה שחילק בין זיעה ממשקה לזיעה ממוצק, והעלה להחמיר. וכ"פ **ערוה"ש** (צב, נד).

אך לכאורה קשה על המקלים בזיעת אוכלים ממה שפסקו **הטושו"ע** (יו"ד תנא):

כיסוי של ברזל שמשמין אותו על חררה שנאפית על הכירה, צריך ליבון.

הטור הביא לכך שני טעמים. טעם ראשון: כי ברוב פעמים נוגעת בו, וטעם שני: שהוא מזיע מהבל החררה שתחתיו.

לפי הטעם הראשון אתי שפיר.

אך לפי הטעם השני קשה, שהרי חבר הפוסקים הנ"ל סוברים שאין זיעה באוכלין יבשים, והרי חררה היא מאכל יבש!

ותירץ המנחת יעקב (כלל לה, כא):

שאני התם, שנשתמש בו כל השנה, חיישינן לקצת זיעה אף בלי רוטב.

ולפי זה נפל היתר זה בבירא, שהרי בנדון דידן משתמשים בכך תדיר. ולכן חיישינן גם להבל מהמאכל המוצק, גם ללא נוזל.

ה. בליעה בניצוק

מלבד בליעה ישירה מהבל, יש דין ניצוק.

נאמר במשנה **במסכת מכשירין** (ה, ט):

המערה מחם לחם ומצונן לצונן ומחם לצונן טהור, מצונן לחם טמא רבי שמעון אומר אף המערה מחם לחם וכחו של תחתון יפה משל עליון, טמא.

ופירש **הרמב"ם** (פירוש המשנה שם):

זכור בהבנת משנה זו מה שאמרתי לך בהלכה שלפניה, והוא שהכלי שיוצקין ממנו

טהור ושיוצקין בו טמא. וטעם אמרו מצונן לחם טמא לפי שעמוד המשקה הנקרא ניצוק מתחמם מחמת שקצהו בכלי החם, ויעלו האדים עם הנצוק מתוך הכלי החם שהוא טמא ויחמם את המשקה אשר בכלי העליון ולפיכך יהיה טמא מפני שהאד החם חיבר ביניהם והוא עולה מן הטמא לטהור. ור' שמעון אומר שהדין הזה עצמו מחייב אותנו במי שיצק משקה חם טהור בכלי שיש בו משקה טמא יותר חם ממנו, מפני שזה הטמא שהוא יותר חם עולה ממנו אד חם עם הניצוק ומוסיף בחום המשקה הטהור, והוא ענין אמרו כחו של תחתון יפה משל עליון טמא. ואין הלכה כר' שמעון, לפי שאם היו שניהם חמין אף על פי שהתחתון חם יותר אין השפעתו נכרת במשקה שהוא יוצק ממנו.

העולה מהאמור, שכאשר העליון צונן והתחתון חם, התחתון פועל ומשפיע על העליון. אך כשהתחתון צונן והעליון חם או ששניהם חמים, אין השפעה של התחתון על העליון.

וכך פסק הרמב"ם בהלכותיו (טומאת אוכלין ז, א-ב):

הניצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה. כיצד? היה מערה משקין טהורין לתוך כלי טמא ואפילו על גבי השרץ הרי העמוד הניצוק טהור, ואם קלט מן המשקין הניגריין מן האוויר הרי זה שקלט טהור, ואין צריך לומר שהמשקין שמערה מהן טהורין. במה דברים אמורים? בשעירה מצונן לצונן או מחם לחם או מחם לצונן, אבל המערה משקין טהורין צונן לתוך משקין טמאין חמין הרי הנצוק חיבור ונטמאו המשקין הצונן כולן שהוא מערה מהן ונטמא הכלי שמערה ממנו מחמת המשקין שבתוכו שהרי נטמאו, ומפני מה אמרו המערה משקין צונן לחמין חיבור מפני שעשן החמין עולה כתמרות עשן ומתערב בניצוק ובמים שבכלי העליון ומטמא הכלי שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב.

כלומר, ככלל ה'ניצוק' הינו חיבור דווקא כאשר התחתון חם והעליון צונן.

לפי זה לכאורה כל זה לא שייך בנדון דידן, שכן במערכת שלנו העליון חם (צינורית האדים), ואילו המאכל צונן.

אולם, ניתן לומר שבהמשך התהליך המאכל נעשה חם ואילו קונוס הצינורות מצטנן, וחזרנו לנושא ניצוק. (אמנם יש לדון כמה נדרש שהעליון יהיה צונן.)

המרדכי (חולין ח, תשטו) למד דין ניצוק מטומאה וטהרה גם לדיני איסור והיתר:

מצאתי דאסור לשפוך מכלי כשר שיש בו שמן כשר לתוך נר דולק ובו חלב או שומן של עובד כוכבים, דתניא פ"ה דמסכת מכשירין: המערה מחם לחם ומצונן לצונן [ומחם לצונן] טהור מצונן לחם טמא רבי שמעון אומר אף המערה מחם לחם כחו של תחתון יפה משל עליון אלמא דכולי עלמא צונן לתוך חם טמא והוא הדין לאסור והיתר.

והביאו באיסור והיתר הארוך (כלל כט, דין ו), אלא שהוסיף שלא החמיר המרדכי אלא לכתחלה ולא בדיעבד וז"ל:

וכתב במרדכי פרק כל הבשר ואסור לשפוך מכלי שיש בו שומן בשר לתוך כד של שומן טריפה חם שדולק ונימוח מטעם דתתאי גבר ומחברו בניצוק, דתנן בפ"ח דמסכת

מכשירין : המערה מצונן לחם טמא. והוא הדין לאיסור והיתר, עכ"ל. ומסתמא דוקא לכתחילה. וכן משמע קצת לשון ואסור, מדלא נקט טריפה.

וכן פסק הרמ"א (יו"ד קה, ג) :

אסור לערות מכלי שיש בו שומן כשר לנר דולק שיש בו חלב או שומן איסור, ובדיעבד אין לחוש.

ומקורו במהרא"י ובמרדכי הנ"ל.

ונחלקו בביאורו :

הט"ז שם (ס"ק ו) ביאר :

הוא הטעם באיסור והיתר דתתאה גבר ומחברו בניצוק.

והש"ך שם ביאר (ס"ק יא) :

משום דההבל עולה מהנר למעלה. כן מוכח הטעם מהרא"י שהביא המרדכי.

והסביר **הפרי מגדים** (יו"ד קה, ו) שלא נחלקו הט"ז והש"ך :

ויראה לי לפרש דאין כאן מחלוקת בין הר"מ והר"ש והר"ב דטעמא התם במערה מצונן לחם שהבל התחתון עולה עם הנצוק כיון דתתאה גבר מחמם לעליון להנצוק וגם למה שבכלי העליון קצת ותו הוה ליה זיעת המשקה טמאה כמשקה כמבואר בפרק ב ממכשירין מה שאין כן אי לא היה תתאה גבר והיה הנצוק קר לא היה כח בענני התחתון לעלות למעלה ולא נטמאה משקה העליונה אלא כיון שהתחתון גובר הנצוק חם ויש כח בענני התחתון לעלות והבל וענן הוה כמשקה יעויין שם היטב והוא הדין לענין איסור דאסור לכתחלה מטעם נצוק רוצה לומר דעל ידי נצוק ההבל עולה למעלה.

כלומר- לפי דברי הפמ"ג, תתאה גבר ומחברו בניצוק דוקא כשהתחתון חם ואז ההבל עולה למעלה ומחברו בניצוק. אך בלא חום הנצוק, לא יהיה כח בהבל התחתון לאסרו.

הדרכי תשובה שם (ס"ק צו) הוסיף סברא נוספת כששניהם חמים :

ועיין כו"פ אות ח' שכתב שזה שכתב הרמ"א דאסור לערות וכו', היינו דווקא בכה"ג שמערה שומן קר לנר דלוק שהוא חם דכשהתחתון חם והעליון צונן אז הוא מהטבע שההבל והזיעה עולה מהחם להצונן ומערבו. אבל כששניהם חמים ואפי' כשהתחתון הוא חם ביותר- מותר. עיי"ש. והביאו בחכמת אדם כלל נ"ט סעיף ה'.

לפי זה, בנדון דידן, שמדובר שהעליון לא מצטנן לגמרי, הרי שניהם חמים אלא שהתחתון חם ביותר, ועל כן נראה שלא שייך דין ניצוק.

אולם **בכנפי יונה** (מובא בנחלת יצחק קה, ג) כתב דאפילו בחם לחם קרוב הדבר להחמיר, וסיים בצ"ע.

ואם כן צריך להבין מדוע הקל הרמ"א?

היד יהודה (בפירוש הארוך קה, לב) ביאר בשני אופנים :

אופן א': כוונת הרמ"א היא שמסתמא לא חוששים להבל העולה, ורק אם ראינו שהעליון 'הזיע' מההבל מחמירים.

אופן ב': יש חילוק בין דיני טומאה וטהרה לדיני איסור והיתר. שבטומאה וטהרה ההבל נוגע בנצוק והנצוק נוגע בכלי והכל תלוי בנגיעה; מה שאין כן באיסורים, אין לחוש שהאיסור שלמטה מתערב בהיתר שלמעלה.

ובנדונו מדובר שהקונוס של האדים אכן מזיע (אמנם לא ברור אם מזיע מחמת האדים שיצאו ממנו או מחמת ההבל שעולה מהמאכל).

ולפי"ז תלוי בשני תירוצים הנ"ל, שלפי תירוץ א' יש להחמיר ולתירוץ השני ניתן להקל.

אמנם בשו"ת **משנה הלכות** (ח"ט, קנח) העלה להקל וכתב סברה מחודשת לקולא:

ומעתה נלפענ"ד לחדש, דודאי השופך היתר לאיסור בשעה קטנה כזו אינו עולה אלא הבל כל שהוא ויש לומר דדוקא השופך היתר לתוך איסור כמו שכתב הרמ"א ז"ל אז אפילו שהוא רק דבר מועט והבל כל שהוא מכל מקום לכתחילה אסור כיון שיש כאן הבל וזיעה שעולה לתוך ההיתר וצריך על כל פנים לבטל אותו ההבל המועט והרי קיימא לן דאין מבטלין איסור לכתחילה ולכן שפיר לכתחילה אין לשפוך שומן היתר באיסור ובדיעבד מותר כיון דסוף סוף ההבל מועט ובטל ואפילו מה שנגע נמי בטל ולכן בדיעבד מותר ולכתחילה אסור. אבל השופך שומן של היתר לתוך שומן היתר כגון לטיגון של בשר כיון ששניהם היתר הרי ליכא כאן שום הבל של איסור בזה ואפילו עולה הבל קצת וזיעה של בשר על השמן לא נאסר השמן כלל בשביל זה שהרי תרוייהו היתר מה תאמר שהשמן קיבל מעט טעם מבשר ולא יאכלנו עוד עם חלב זה אינו דטעם בשר המעט כבר נתבטל בשמן של היתר אלא מה תאמר דאין מבטלין איסור לכתחלה הכא לאו איסור בהיתר הוא אלא היתר בהיתר והיתר בהיתר ליכא ביה משום בטול כלל ושפיר מותר לאכלו עם חלב ואפילו למאן דאמר ניצוק חבור מכל מקום פשוט דהניצוק של חיבור אינו עירוב אלא חיבור ובשלמא בטומאה אמרינן דכל טפה וטפה מטמא להטפה השניה וכן באיסור על כל פנים נאמר דאסור לכתחלה ליגע ההיתר באיסור אפילו בלי תערובות דעל כל פנים אותו מקום שנגע באיסור בלע קצת זה מזה וצריך ביטול אבל היתר בהיתר ליכא למיחש כלל.

העולה מדבריו שמה שאסר רמ"א לכתחלה הוא מחמת ביטול איסור, ודין זה אינו שייך כלל בהיתר. **לכן בנדון דידן, עירוי למנה בשרית ואח"כ עירוי באותו מכשיר למנה חלבית יהיה מותר לפי דבריו.**

1. סיכום

אתה הראית לדעת מכל הנ"ל:

מדין בליעה בהבל יש להחמיר לכתחילה ולא לבשל במכשיר זה בשרי וחלבי זה אחר זה, אך בדיעבד יש המקלים.

לכתחילה יש להחמיר גם לבליעה בהבל מדבר מוצק ולא רק מנוזל.

מדין בליעה בניצוק, תלוי הדבר במחלוקת הפוסקים ובתירוצים השונים :
 הפמ"ג דרש חוס בתחתון כדי שהניצוק יחבר
 הדרכי תשובה סובר שלא יאסור בניצוק כששניהם חמים, ודלא כדעת הכנפי יונה.
 שני אופני ביאור היד יהודה ברמ"א, כשמהאופן הראשון עולה להחמיר ומהשני עולה להקל.
 סברת שו"ת משנה הלכות בדעת הרמ"א שנראה ממנה שיש להקל.
 להלכה נראה שאין להקל לכתחילה, אך בדיעבד (בשכבר נעשה) - המקל יש לו על מי שיסמוך.

